

اقدام پژوهی:

راهکارهای تقویت

دستور زبان انگلیسی دانش آموزان

پیش دانشگاهی

مهناز همایونی
دبیر زبان انگلیسی
آموزش و پرورش منطقه ۴ کهریزک
شهرستان‌های استان تهران

به درستی پاسخ دهند، درصدد برآمدن به بررسی مشکل بپردازم تا بتوانم راهکارهایی برای تقویت دانش دستوری این دانش آموزان بیابم.

شواهد تشخیصی

به منظور یافتن علت‌های مشکل دانش آموزان، با تهیه پرسش‌نامه و بررسی پاسخ‌ها، مصاحبه با خود دانش آموزان، و تهیه نمودار ارزش‌یابی دانش آموزان در رابطه با دانش دستوری آن‌ها پیش از اجرای پژوهش و تهیه منابع علمی، به بررسی وضعیت موجود در این کلاس پرداختم. نتایج به دست آمده را می‌توان به شرح زیر خلاصه کرد:

- عدم تسلط کافی بر راهکارهای یادگیری دستور زبان انگلیسی؛
- عدم توانایی استفاده از دانش دستوری در مهارت خواندن و مکالمه‌ی زبان انگلیسی؛
- نداشتن انگیزه‌ی لازم برای تقویت دستور زبان انگلیسی از پایه؛
- استفاده نکردن از روش آموزش دانش آموز-محور به جای روش سنتی معلم-محور؛
- نداشتن اعتماد به نفس به عنوان عاملی برای تقویت دانش دستور زبان.

بیان مسئله

این مطالعه با محور قرار دادن دانش آموزان رشته‌ی علوم تجربی یکی از کلاس‌های «مرکز پیش دانشگاهی فضیلت» انجام گرفته است. انگیزه‌ی انجام این تحقیق، مشکل دانش آموزان این کلاس در خواندن متون درک مطلب زبان پیش دانشگاهی و خلاصه کردن متن‌ها به زبان انگلیسی بود. چنین به نظر می‌رسید که مشکلشان به دانش دستوری آن‌ها از ابتدا تا دوره‌ی پیش دانشگاهی مربوط می‌شد. کافی نبودن دانش دانش آموزان از ساختارهای زبان انگلیسی، در یادگیری تمامی مهارت‌های زبان تأثیر منفی گذاشته بود. درحالی‌که انتظار می‌رفت دانش آموزان تا رسیدن به دوره‌ی پیش دانشگاهی، دانش کافی در ساختارهای دستوری دوره‌ی دبیرستان داشته باشند و از آن‌ها به درستی استفاده کنند، این دانش آموزان حتی در ساختن جملات ساده به زبان انگلیسی نیز مشکل داشتند. برای مثال، هنگامی که در حین تدریس از آن‌ها خواسته می‌شد که بعضی از نکات دستوری متن را که به دوره‌ی دبیرستان مربوط می‌شد، توضیح دهند، یا نمی‌توانستند و یا در به کارگیری آن در متن و جمله‌سازی مشکل داشتند. بنابراین با توجه به این که دانش آموزان دوره‌ی پیش دانشگاهی باید علاوه بر مطالب این دوره، بر مطالب دوره‌های قبل نیز احاطه داشته باشند تا بتوانند به سؤالات کنکور دانشگاه‌ها

و هم چنین تهیهی خلاصه‌ای از کل مطالب دستوری از پایه تا پیش‌دانشگاهی بود.

اقدام سوم، انتخاب مطالب دستوری، ارائه و تدریس مطالب، تکثیر مطالب آماده شده توسط هر گروه و ارائه‌ی آن‌ها به سایر دانش‌آموزان در روز اجرای نمایش بود. تهیهی روزنامه‌ی دیواری از کار هر یک از گروه‌ها که حاوی جمع‌بندی مطالب کار شده توسط هر گروه بود و نصب آن روی دیوار.

نتیجه‌گیری

همان‌گونه که در بخش ارائه‌ی راه‌حل ذکر شد، ابتدا وجود مشکل را در دانش‌آموزان کلاس مشاهده نمودم و در مورد آن مدتی فکر کردم تا بتوانم مسئله را حل کنم. بهترین راه‌حل را در اقدام‌پژوهی دیدم. برای حل مشکل دستوری زبان دانش‌آموزان بهتر دیدم در مورد مشکل با خودشان صحبت کنم. به عبارت دیگر خودشان را درگیر مسئله کنم و راه‌حل را از خودشان بخواهم. به این منظور به تهیهی پرسش‌نامه پرداختم. با استفاده از منابع علمی، به راهکارهای علمی جدید دست یافتم و سعی کردم با ایده گرفتن از آن‌ها، روش‌های متفاوتی را در کلاس خود به کار ببندم.

مراحل اجرای کار

۱. دانش‌آموزان به شش گروه چهار نفره تقسیم شدند.
۲. در اولین جلسه‌ی شروع کار، برای تقویت دانش دستوری آن‌ها، فهرست کاملی از همه‌ی مباحث دستوری که تا آن زمان با آن‌ها برخورد کرده بودند را با استفاده از منابع علمی تهیه کردم و در اختیارشان قرار دادم. قرار شد همه‌ی گروه‌ها همه‌ی این مباحث را که به صورت فهرست وار و با توضیحی مختصر ذکر شده بود، مطالعه کنند و هر گروه مباحث مورد نظر خود را انتخاب کند. از حدود ۲۴ عنوان به هر گروه چهار عنوان اختصاص یافت. با توجه به حجم سنگین کار در دوره‌ی پیش‌دانشگاهی و تأکید بر مهارت خواندن و درک مطلب در این دوره، تصمیم گرفته شد هر گروه در هر ماه یک موضوع دستوری را در یک یا دو جلسه ارائه کند. این پژوهش از نیم‌سال دوم آغاز شد و چهار ماه طول کشید. زمان ارائه‌ی کار هر گروه نیز مشخص شد. زمان اختصاص داده شده برای هر گروه ۲۰ دقیقه بود. یعنی در هر ماه دو جلسه به این منظور اختصاص داده شد.
۳. منابع لازم در اختیار دانش‌آموزان قرار گرفت تا علاوه بر اطلاعات گذشته، دانش خود را در چارچوب مباحث

راه‌حل‌های پیشنهادی

- تهیهی مطالب مربوط به فراگیری درست دستور از منابع معتبر علمی و سایت‌های اینترنتی؛
- توزیع این مطالب بین دانش‌آموزان و آشنا کردن آنان با روش درست فراگیری؛
- تهیهی خلاصه‌ای از کل مطالب دستوری کتاب‌های قبلی و توزیع آن بین دانش‌آموزان؛
- گروه‌بندی دانش‌آموزان و تعیین سرگروه برای هر یک از گروه‌ها؛
- انتخاب مطلب از مباحث گوناگون دستوری توسط هر گروه (این انتخاب با توجه به ضعف هر گروه در هر یک از مباحث دستوری صورت گرفت)؛
- ارائه‌ی مطلب دستوری و تدریس آن توسط هر گروه؛
- ارائه‌ی راهکارهایی برای آموزش هر نکته دستوری به شکلی جالب و جذاب و استفاده از اجرای نمایش توسط گروه‌های متفاوت؛
- راهنمایی گروه‌ها برای جمع‌آوری مطلب و نمونه سؤال برای هر نکته دستوری انتخاب شده توسط هر گروه؛
- تکثیر مطالب آماده شده توسط هر گروه در روز اجرای نمایش برای همه‌ی دانش‌آموزان؛
- تهیهی روزنامه‌ی دیواری توسط هر گروه و جمع‌بندی مطالب در آن و نصب آن روی دیوار برای رؤیت دانش‌آموزان در طول سال تحصیلی با هدف یادآوری مطالب؛
- تدریس بعضی از مطالب دستوری همراه با شعر، برای به‌خاطر سپاری مطالب.

اهداف

- افزایش روحیه‌ی همکاری بین دانش‌آموزان از طریق گروه‌بندی؛
- افزایش اعتماد به نفس دانش‌آموزان در پاسخ دادن به تست‌های کنکور از طریق افزایش دانش دستوری آنان؛
- آشنا کردن دانش‌آموزان با روش صحیح یادگیری دستور زبان انگلیسی.

اولویت

- اولین اقدام برای اجرای راه‌حلی که در بالا ذکر شد، گروه‌بندی دانش‌آموزان و تعیین سرگروه برای هر گروه بود.
- دومین اقدام معرفی راهکارهای یادگیری نکات دستوری برای بهبود نحوه‌ی یادگیری دستور زبان توسط دانش‌آموزان

شفاهی از دانش‌آموزان به عمل آمد تا میزان مهارت آنان در مکالمه نیز مشخص شود. به همین منظور از گروه‌ها خواسته شد، موضوعات دستوری مورد تحقیق خود را به صورت مکالمه‌ی دوبه‌دو در پنج دقیقه اجرا کنند.

نتیجه

آزمون‌هایی که در حین اجرا و پس از اجرا گرفته شد، نشان داد که ۹۰ درصد دانش‌آموزان پیشرفت قابل ملاحظه‌ای در دانش دستور زبان انگلیسی داشته‌اند. هم‌چنین به نظر رسید که طی این تحقیق علاقه و انگیزه‌ی دانش‌آموزان برای یادگیری زبان انگلیسی بالا بود و احساس رضایت آنان در نحوه‌ی مشارکتشان در فعالیت‌ها و حضور در کلاس مشهود بود. پس از پایان تحقیق، در مورد شیوه و نتایج به‌دست آمده از آن، با عده‌ای از همکاران صحبت کردم و آنان نیز خواستار آشنایی با این روش شدند. مدیر مدرسه نیز که در طول اجرای تحقیق همکاری‌های لازم را انجام داده بود، با توجه به نتایج به‌دست آمده، آن را مفید دانست. پیشنهاد می‌کنم این روش در پایه‌های دیگر تحصیلی به‌خصوص در پایه‌ی سوم دبیرستان نیز انجام شود.

برنامه‌های پیشنهادی

۱. اجرای آزمون‌های طبقه‌بندی‌شده‌ی تستی برای آمادگی و تسلط دانش‌آموزان جهت شرکت در آزمون سراسری
۲. اجرای این روش در پایه‌های دیگر تحصیلی خصوصاً پایه‌ی سوم دبیرستان

دستوری مورد نظر افزایش دهند. هم‌چنین، با توجه به این‌که دانش‌آموزان باید با تست‌ها و نمونه سؤالات کنکور نیز آشنا می‌شدند، هر گروه موظف بود نمونه سؤال استخراج و به بقیه‌ی شاگردان کلاس معرفی کند.

۴. نحوه‌ی انجام کار توسط گروه‌ها از این قرار بود:

- نماینده‌ی گروه قبل از ورود معلم موضوع مورد نظر را همراه با توضیحات لازم روی تخته می‌نوشت. هم‌چنین، شرح مطالب را کپی و بین دانش‌آموزان کلاس توزیع می‌کرد.
- روزنامه‌ی دیواری که توسط گروه تهیه می‌شد، حاوی طنز، کاریکاتور، و تعریف کلی مبحث مورد نظر بود و روی دیوار نصب می‌شد.
- نمایش و تدریس پس از ورود معلم پای تخته و توسط دانش‌آموزان انجام می‌گرفت. برای هر قسمت از مثال‌های گوناگون استفاده می‌شد و در مواردی، از روزنامه‌ی دیواری نیز کمک گرفته می‌شد.
- اعضای گروه تخته‌ی کلاس را به چند قسمت تقسیم می‌کردند و هریک از اعضای گروه شروع به نوشتن نمونه سؤالات می‌کرد که با توضیح هم‌زمان سرگروه همراه بود.
- پاسخ سؤالات از سایر دانش‌آموزان پرسیده می‌شد. در این زمان دانش‌آموزان می‌توانستند یادداشت‌برداری کنند.
- سؤالات سایر دانش‌آموزان پاسخ داده می‌شد.
- معلم هم توضیحات مکمل را ارائه می‌داد.

در پایان کار، از همه‌ی گروه‌ها آزمونی شامل ۷۲ تست چهارگزینه‌ای از کل مطالب ارائه‌شده به عمل آمد که نتایج آن در نمودار ۱ مشخص شده است. هم‌چنین آزمونی

نمودار ۲. مقایسه‌ی نمودارهای قبل و بعد از اجرای پروژه میانگین نمره‌ی دستور زبان کل کلاس قبل از اجرای پروژه: ۱۳/۱۲ میانگین نمره‌ی گرامر کل کلاس بعد از اجرای پروژه: ۱۶/۳۳

نمودار ۱. مقایسه‌ی نتایج ارزش‌یابی‌های قبل و بعد از اجرای پروژه ستون ۱: میانگین نمرات هر گروه بعد از اجرای پروژه ستون ۲: میانگین نمرات هر گروه قبل از اجرای پروژه

